

**Sprawozdanie z prac archeologicznych towarzyszących badaniom
geologicznym prowadzonym przy istniejącym fragmencie murów
obronnych w Barlinku na dz. nr 129/6.**

Niniejszy **PROJEKT BUDOWLANY**
stanowi załącznik Nr:.....4.....
do POZWOLENIA NA BUDOWĘ Nr.....408/2014.....
z dnia .....2017-10-25.....
Znak: BOŚ.6740. ....1-219-2014.....
wydanego przez:
Starostwo Powiatowe w Myśliborzu
Wydział Budownictwa i Ochrony Środowiska
ul. Północna 15, 74-300 Myślibórz
tel. /fax 95 747 34 32
Z up. Starosty
Marcin Fuś
NACZELNIK
Wydziału Budownictwa i Ochrony Środowiska

dr Marcin Peterlejtner

Pyrzyce 2016/2017

1. Informacje wstępne

Nadzór archeologiczny towarzyszył badaniom geologicznym kierowanym przez dr Cypriana Seula, prowadzonym przy istniejącym fragmencie murów obronnych w Barlinku na dz. nr 129/6 wpisanych do rejestru zabytków pod nr 294/79 decyzją nr K1.III-4340-R/294/79 z dnia 22.11.1979 oraz w obrębie Starego Miasta w Barlinku wpisane do rejestru zabytków pod nr 292/79 decyzją nr K1.III.5340/R/292/79 z dnia 22.11.1979 roku. Badania geologiczne poprzedzają wykonanie dokumentacji projektowej do inwestycji konserwacji i zabezpieczenia istniejącego odcinka murów obronnych w Barlinku. Zleceniodawcą jest Urząd Miejski w Barlinku, ul. Niepodległości 20. Wykonawcą prac archeologicznych był dr Marcin Peterlejtner.

2. Lokalizacja prac archeologicznych

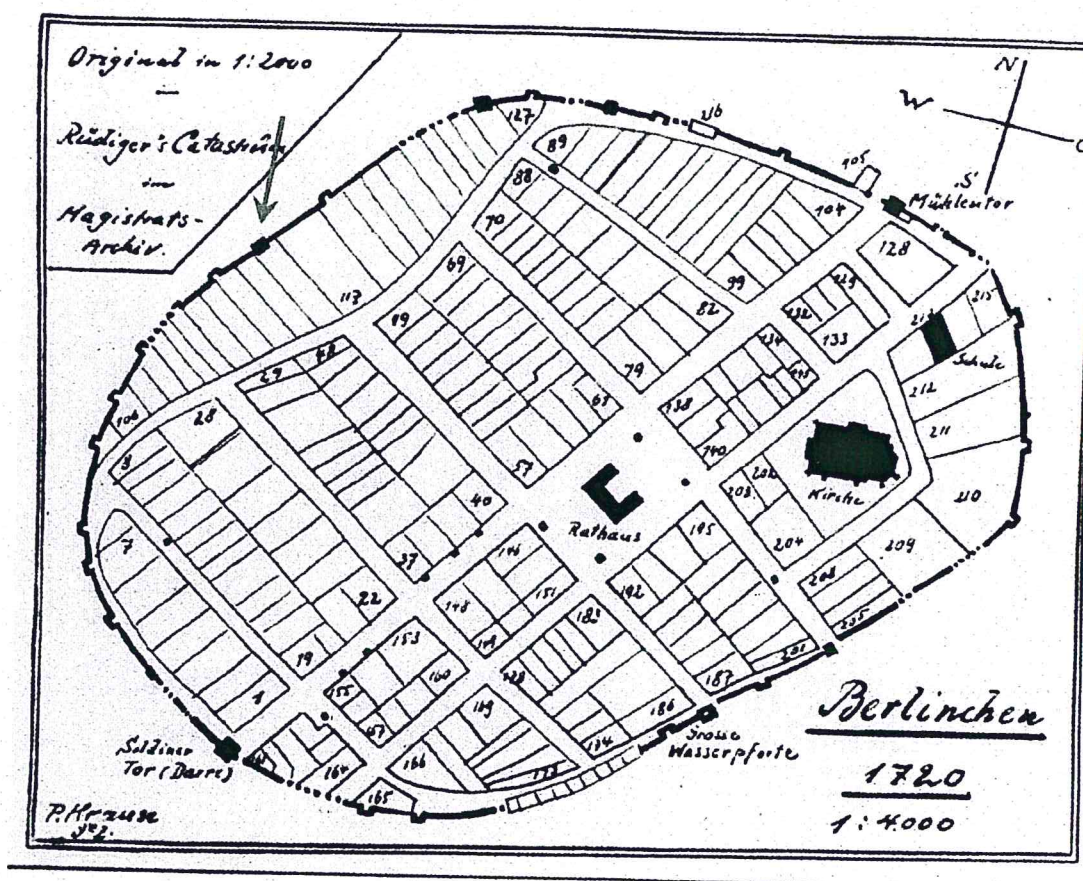
Murowane fortyfikacje Barlinka powstały najprawdopodobniej w okresie pomiędzy jego lokacją w 1278 rokiem a 1350 rokiem, kiedy ich istnienie jest już potwierdzone, m.in. ich wizerunkiem na pieczęciach miejskich. Badaczka obwarowań miejskich Pomorza Zachodniego Ewa Lukas datuje je na pierwszą połowę XIV wieku, jednocześnie podkreślając ich jednorodność. System obronny Barlinka złożony był z wału ziemnego, fosy oraz murów dochodzących do 7 m wysokości. Mury wykonano z kamienia narzutowego w układzie warstwowym, z cegły natomiast zbudowano umocnienia: dwie baszty, czatownie (prawdopodobnie było ich 27) oraz bramy – Młyńską i Myśluborską.

W dotychczas bliżej nie ustalonym okresie dokonano przesunięcia północno-zachodniej osi murów z linii obecnej ulicy Górnej na szczyt pobliskich wzgórz. Miało to zabezpieczyć miasto przed ostrzałem artyleryjskim prowadzonym z górujących od tamtej strony morenowych wzgórz. W najwyższym punkcie wzgórza, tuż obok miejsca, w którym obecnie znajdują się schody prowadzące na wzgórze wzniesiono wysoką wieżę, której wizerunki dają się zaobserwować na planach i panoramach Barlinka.

Wieża widoczna jest zarówno na planie katastralnym Barlinka z 1720 roku, jak również na panoramach autorstwa Mateusza Meriana z 1652 roku i Daniela Petzolda z 1735 roku. Na obu panoramach wieża to dwuczłonowa konstrukcja o czworokątnej podstawie (najprawdopodobniej dwupoziomowej i murowanej z cegły), na której została wzniesiona cylindryczna platforma obserwacyjna (prawdopodobnie również dwupoziomowa). Obiekt ten funkcjonował użytkowany w różny sposób do pierwszej połowy XIX wieku, kiedy to został ostatecznie rozebrany wraz z wieloma innymi elementami architektury obronnej miasta. Co

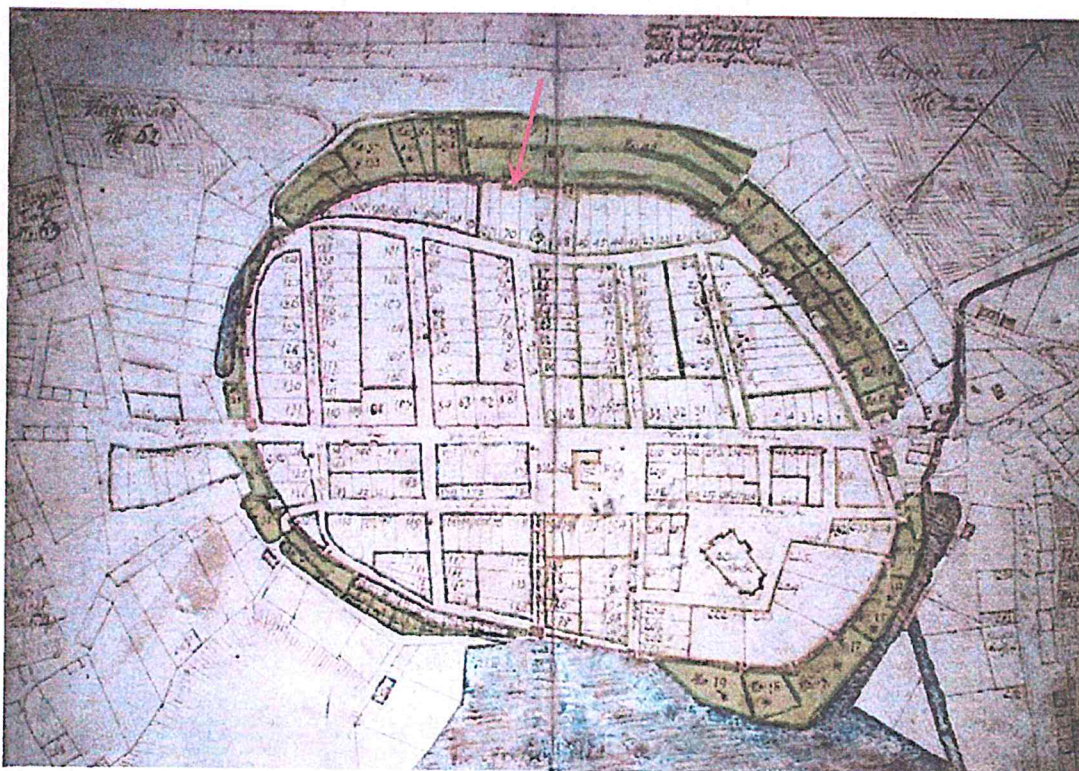

więzało się z ogłoszeniem Barlinka w 1817 roku miastem otwartym. Nieznana jest dokładna data jej rozbiórki. Wiadomo jednak, że wieża ta nie widnieje na panoramie miasta autorstwa Rudolfa Schulza z 1890 roku. W pobliżu miejsca, w którym stała widoczne są zabudowania związane z restauracją Goldowsky's Berg. Rozbiórka musiała więc nastąpić pomiędzy rokiem 1817 a 1890 rokiem. W 2010 roku w trakcie rozbudowy barlineckiego ośrodka kultury "Panorama" natrafiono na fragment partii fundamentowej wieży obserwacyjnej oraz murów obronnych. Wykonane wówczas badania archeologiczne wykazały, że wykonana w XIX wieku rekonstrukcja murów nie pokazuje ich pełnej grubości. W profilach ścian wewnętrznych reliktów wieży obserwacyjnej wyraźnie widać granicę pomiędzy kamieniami posadowionymi w glinie i łączonymi gliną, a kamieniami oraz w niektórych miejscach ceglami, łączonymi na zaprawę wapienną. Granica ta występuje ok. 70 cm pod obecnym poziomem fundamentu. Pozostałości muru obronnego przylegającego niegdyś do wieży zachowały się tylko na styku z południowym narożnikiem fundamentu na długości 3,65 m.

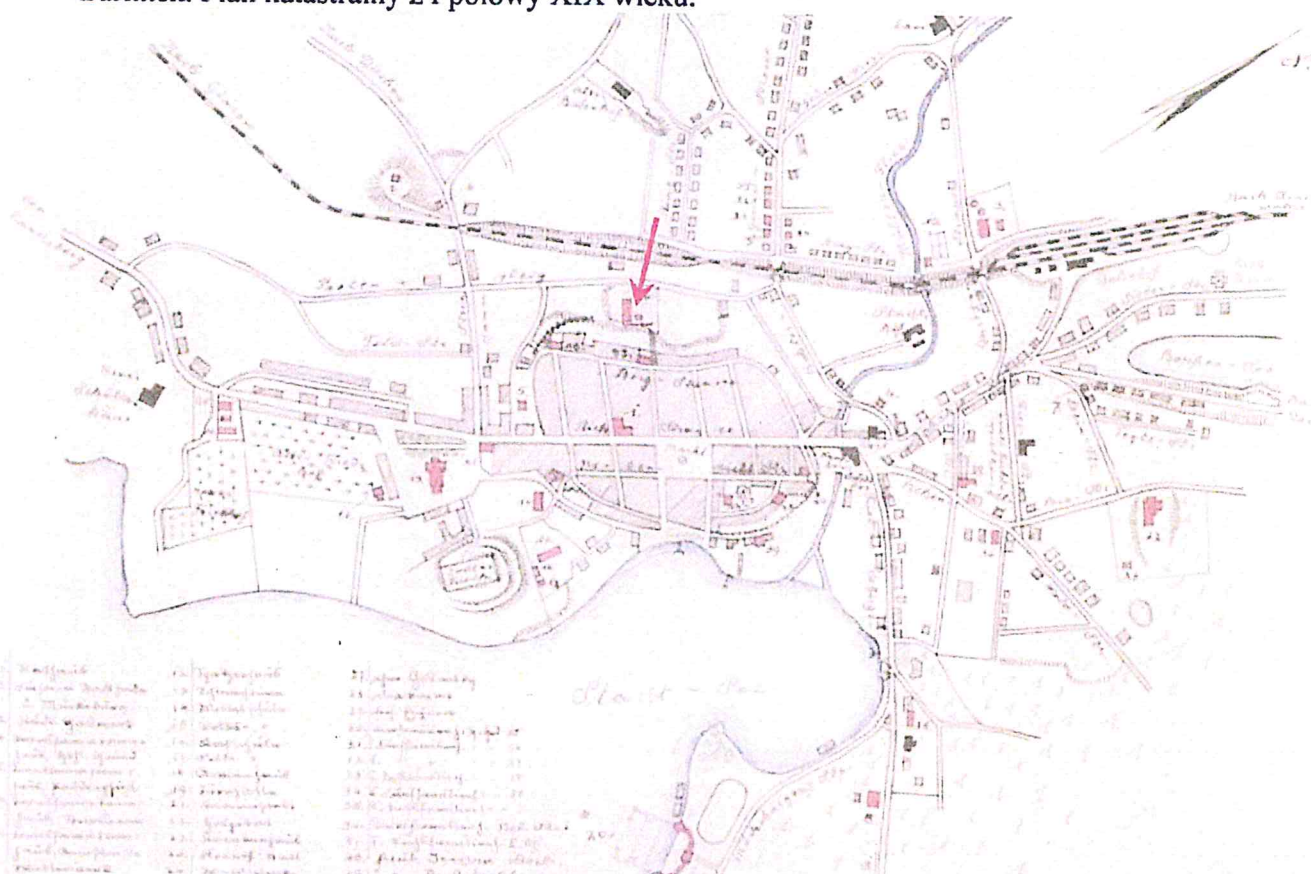

Barlinek. Plan katastralny wg. Rüdiger z 1720 r.

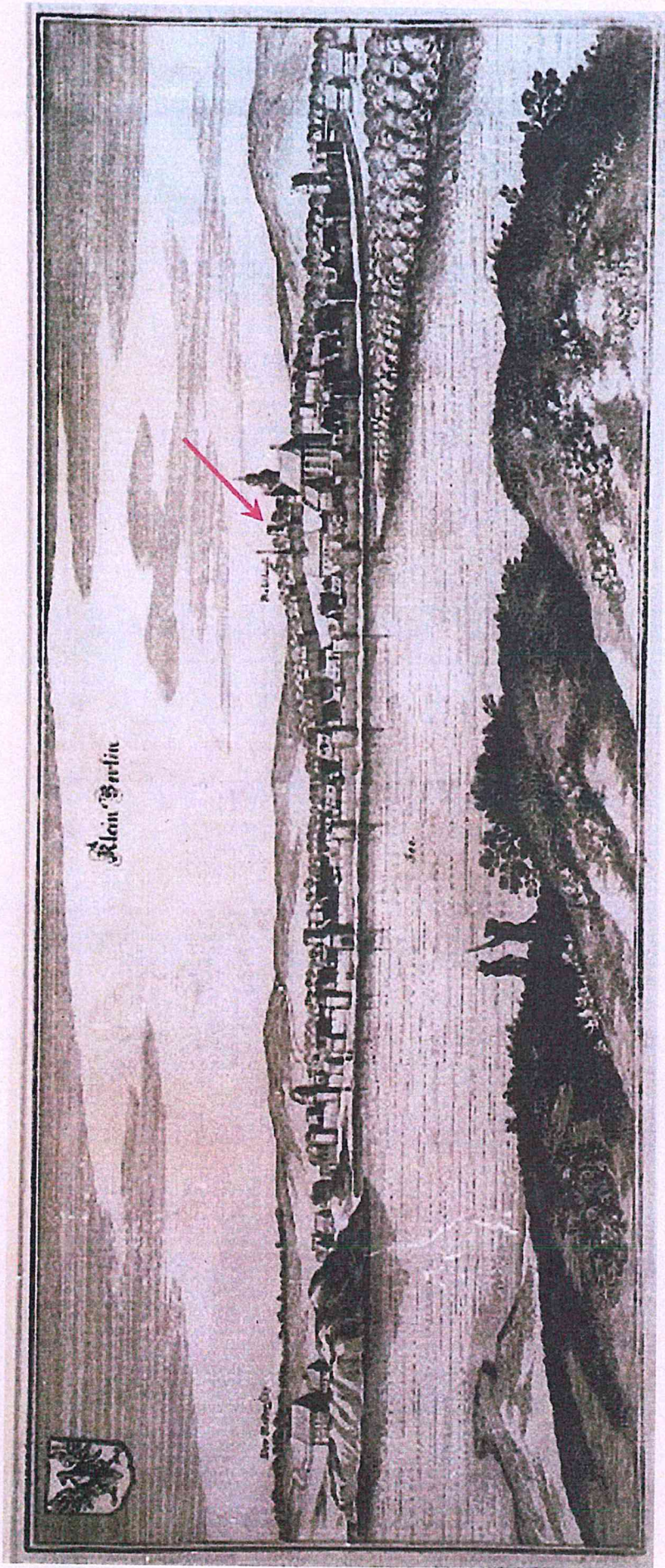

Barlinek. Plan katastralny z I połowy XIX wieku.

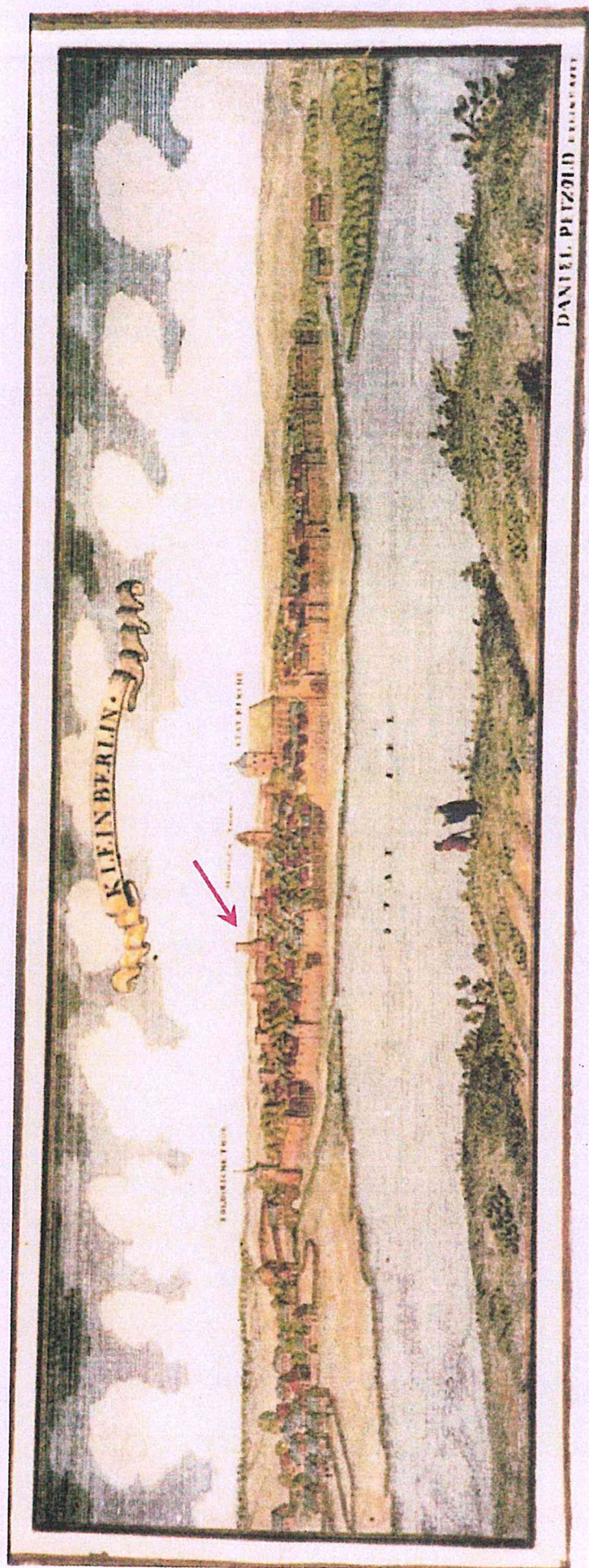
Barlinek. Plan miasta z lat 30 – tych XX wieku.

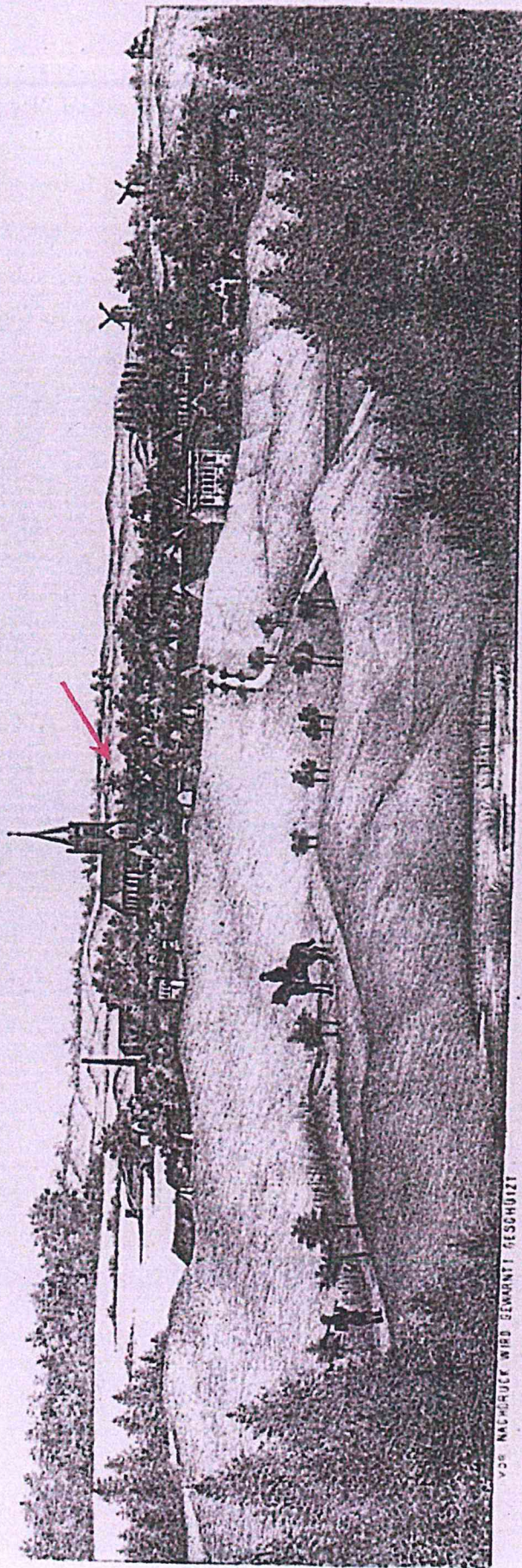
Barlinek. Panorama miasta od południowego - wschodu wg Mathiasa Meriana 1652 r.

Barlinek. Panorama miasta od południa wg Daniela Petzolda z 1735 r.

VOR NACHDRUCK WIRD GEWARNT GESCHÜTZT

Verlag für Lith. u. Buchverl. S. 1117 W. 1891

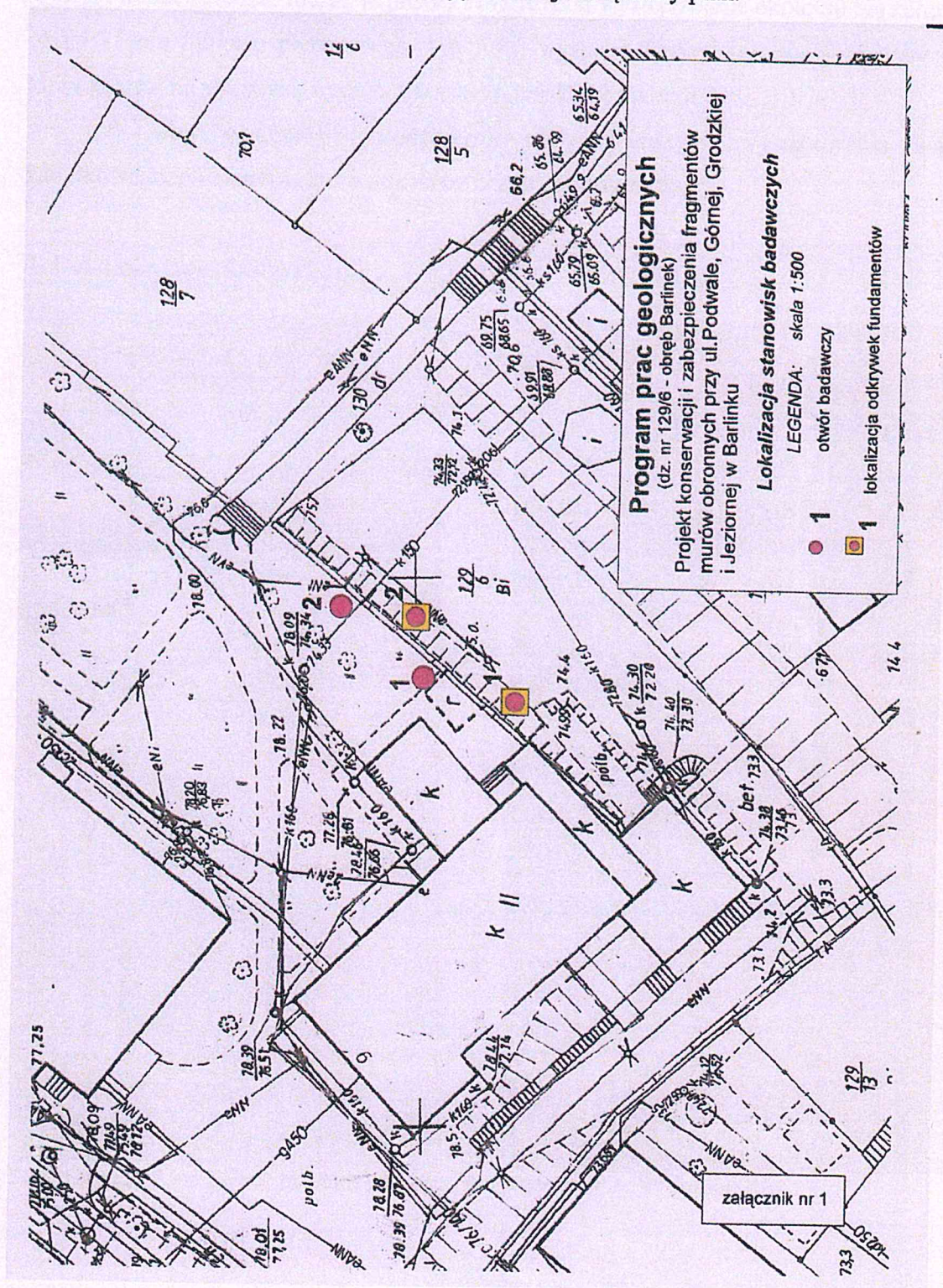
VON DER SCHÖNEN AUSSICHT GESEHEN
BERLINGHEN N/M.

Barlinek. Panorama miasta od północnego - zachodu wg Rudolfa Schultza z 1890 r.

3. Przebieg i wyniki nadzoru archeologicznego

W trakcie badań geologicznych wykonywanych przez zespół pod kierownictwem dr Cypriana Seula zostały wykonane dwa wiercenia o średnicy 8 - 10 cm oraz dwa wykopy badawcze o charakterze sondażowym przy fundamentach murów obronnych od strony miasta, o wymiarach 100 x 50 cm. Ich lokalizację wskazuje załączony plan.

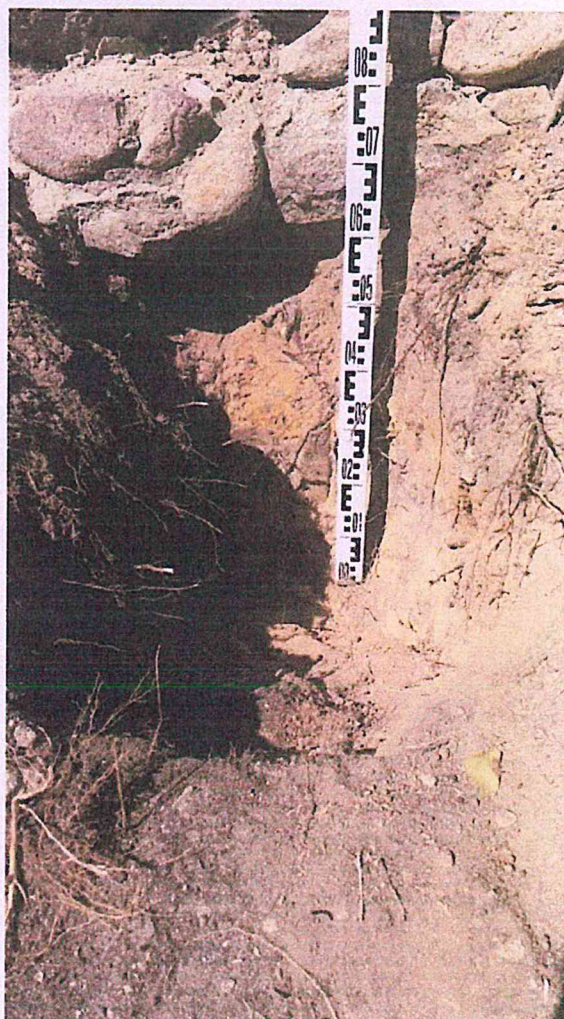

Wykop sondażowy nr 1 wykonano do głębokości około 60 cm, odsłaniając kamienną ławę fundamentową muru łączoną na zaprawę wapienną. Zaobserwowano 40 cm zwartej, żółtopomarańczowej gliny, pod którą wystąpił rodzimy humus o miąższości około 10 cm, pod nim drobny, pylasty, jasnożółty piasek.

Wykop sondażowy nr 2 wykonano do głębokości około 100 cm. Nie stwierdzono występowania odsadzki muru. W profilu stwierdzono występowanie około 50 cm żółtej gliny, około 15 cm humusu pierwotnego, a poniżej wystąpił drobny, pylasty, jasnożółty piasek, który zalegał na warstwie, średnio ziarnistego piasku ze żwirem.

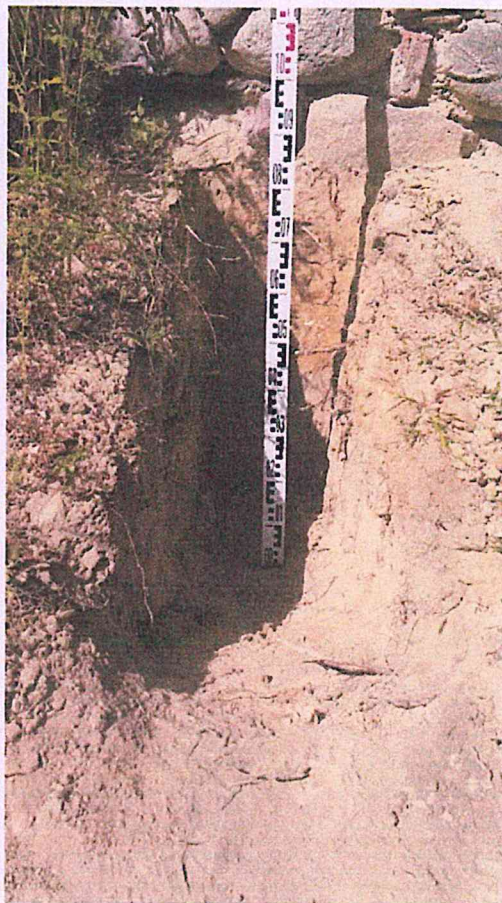
W obu wykopach sondażowych nie stwierdzono występowania materiału zabytkowego, ani warstw, które można by przypisać kulturowo.

4. Dokumentacja fotograficzna

1. Barlinek, dz. nr 129/6, badania geologiczne, wykop nr 1. Widok od SE.

2. Barlinek, dz. nr 129/6, badania geologiczne, wykop nr 2. Widok od SE.

3. Barlinek, dz. nr 129/6, badania geologiczne, wykop nr 2. Widok od SE.